

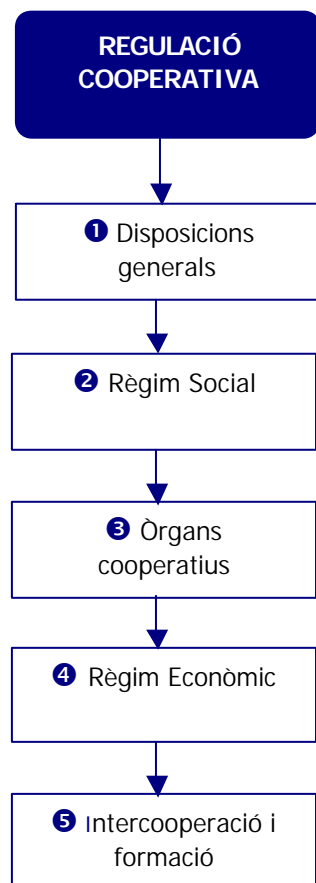
Mòdul

3

Aproximació a les cooperatives de treball

REGULACIÓ COOPERATIVA

MÒDUL III: TAULA DE CONTINGUTS

INTRODUCCIÓ

REGULACIÓ COOPERATIVA

El dret cooperatiu 1

Els principis cooperatius 1

formulats per l'ACI el 1995

UNITAT 1

DISPOSICIONS GENERALS

Identificant l'empresa conjunta 3

Cooperatives amb condició especial 3

UNITAT 2

RÈGIM SOCIAL

Els socis cooperativistes 5

La regulació del treball cooperatiu 8

UNITAT 3

ORGANS COOPERATIUS

La gestió democràtica 9

Documentació social 12

UNITAT 4

RÈGIM ECONÒMIC

Participació econòmica dels socis 13

La dissolució i liquidació de la cooperativa 16

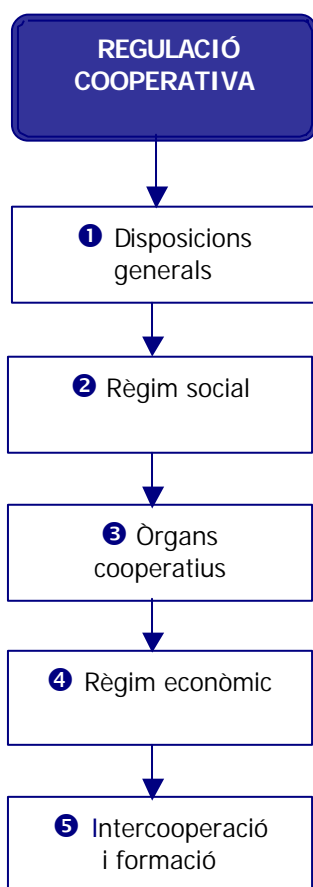
UNITAT 5

INTERCOOPERACIÓ I FORMACIÓ

Cooperació entre cooperatives 17

El foment de la formació 18

Mòdul III. REGULACIÓ COOPERATIVA

1. El dret cooperatiu

Les cooperatives catalanes es regeixen:

- a) Per la **Llei 18/2002** de Cooperatives de Catalunya.
- b) Pels **principis cooperatius formulats per l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI)**, que s'han d'aplicar al funcionament i a l'organització de les cooperatives.
- c) Pels **estatuts socials** aprovats per l'assemblea general i inscrits en el Registre de Cooperatives.
- d) Pels **reglaments de règim intern** i els altres acords dels òrgans socials de la cooperativa.

L'**Aliança Cooperativa Internacional** és una organització no governamental que reuneix i representa les cooperatives d'arreu del món. Va ser fundada a Londres el 1895 i forma part del Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides. L'any 2001 representava 749.000 cooperatives i més de 725 milions de cooperativistes.

2. Els principis cooperatius formulats per l'ACI el 1995

Els tres primers principis es dirigeixen principalment a la **gestió democràtica de la cooperativa**:

1r. Adhesió voluntària i oberta

Les cooperatives són organitzacions voluntàries i obertes a totes les persones capaces d'utilitzar els seus serveis. Els socis han d'estar en disposició de comprometre's a complir les seves obligacions socials.

2n. Gestió democràtica per part dels socis

Les cooperatives són gestionades pels seus socis, que tenen igualtat de drets i deures i participen activament en la definició de les polítiques i en la presa de decisions. Els homes i dones escollits per representar i gestionar la cooperativa són responsables davant els socis.

3r. Participació econòmica

Els socis contribueixen equitativament al capital de les seves cooperatives i el gestionen de manera democràtica.

Per ser soci d'una cooperativa cal realitzar una aportació de capital. L'assemblea pot decidir pagar un interès limitat per les aportacions de capital. En cap cas el capital no serà remunerat amb els excedents obtinguts.

Una part dels excedents obtinguts per la cooperativa s'ha de destinar al desenvolupament de la mateixa cooperativa, per tal d'assegurar la seva viabilitat a llarg termini. Aquestes reserves són de propietat col·lectiva, és a dir, no distribuïbles entre els cooperativistes. Si la cooperativa deixa d'existir, aquest capital "col·lectiu" s'utilitzarà per promoure altres cooperatives. Una altra part dels excedents s'ha de destinar a la formació dels cooperativistes i al suport a altres cooperatives.

Finalment, una part dels excedents obtinguts per la cooperativa es pot destinar a compensar la participació dels socis en l'activitat cooperativa

Els quatre principis següents es dirigeixen tant a la gestió democràtica de la cooperativa, com a establir relacions amb tercers basades en **actituds socialment responsables**.

4t. Autonomia i independència

Les cooperatives són organitzacions autònomes gestionades pels seus socis. Si signen acords amb altres organitzacions, o empreses, fins i tot amb els governs, o si aconsegueixen capital de fonts externes, ho fan de manera que s'asseguri el control democràtic per part dels socis i mantinguin la seva autonomia cooperativa.

5è. Educació, formació i informació

Les cooperatives han de destinar una part dels seus excedents a la formació dels cooperativistes, per tal d'assegurar que tots ells entenen bé la complexitat i riquesa de les cooperatives i tenen les habilitats necessàries per dur a terme les seves responsabilitats amb eficàcia.

Les cooperatives se senten responsables d'informar i divulgar el cooperativisme.

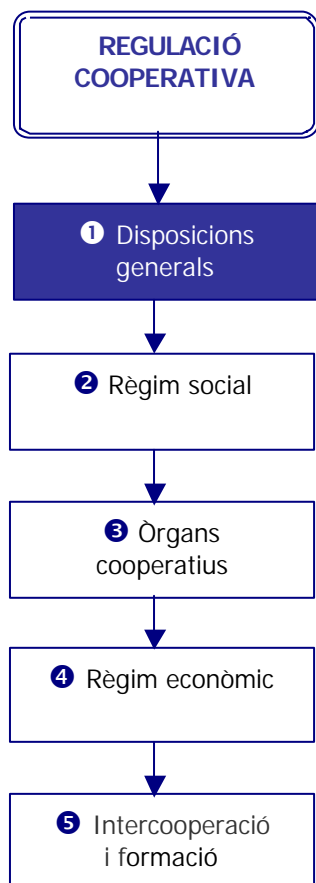
6è. Cooperació entre cooperatives

Les cooperatives poden assolir el seu màxim potencial mitjançant la col·laboració pràctica de les unes amb les altres, tant en l'àmbit local com en l'àmbit internacional.

7è. Interès per la comunitat

Les cooperatives treballen per aconseguir el desenvolupament sostenible de les seves comunitats en els àmbits econòmic, social, cultural i ecològic, mitjançant polítiques aprovades pels seus socis.

Unitat didàctica 1. Disposicions generals: identificant l'empresa conjunta

1. Identificant l'empresa conjunta

Els elements dels estatuts socials següents permeten concretar quina és l'empresa conjunta que es gestionarà en forma cooperativa.

I. Denominació de la cooperativa

Cal transcriure la denominació exacta que figura en el "certificat de denominació social".

II. Domicili social

Ha d'estar situat a Catalunya.

III. Activitat (objecte social)

Pot ser qualsevol tipus d'activitat econòmica lícita, però cal concretar-la als estatuts socials.

IV. Durada

Pot ser indefinida o establir-se per un temps determinat, per a un projecte concret, etc.

V. Àmbit territorial

La cooperativa realitzarà principalment a Catalunya la seva finalitat com a cooperativa de treball, que és satisfer la necessitat de treballar dels seus socis i sòcies. L'activitat econòmica a través de la qual se satisfà aquesta necessitat pot realitzar-la arreu del món.

2. Cooperatives amb condició especial

I. Cooperatives d'iniciativa social

Són reconegudes com d'iniciativa social les cooperatives que tenen per finalitat la plena inserció de persones en situació o risc d'exclusió social, o bé la satisfacció de necessitats socials ateses insuficientment pel mercat. **La cooperativa ha de manifestar, en els estatuts, la voluntat de ser reconeguda com d'iniciativa social.**

L'objecte social d'aquestes cooperatives pot ser la prestació de serveis assistencials, mitjançant activitats terapèutiques, sanitàries, residencials, d'atenció domiciliària, educatives, culturals, recreatives i altres de naturalesa social, o bé qualsevol mena d'activitat econòmica a través de la qual s'aconsegueixi la finalitat esmentada en el paràgraf anterior.

Les cooperatives d'iniciativa social han de fer constar en els seus estatuts els requisits establerts per a les cooperatives sense ànim de lucre i complir-los.

Els fundadors han de manifestar en l'escriptura pública de constitució que la cooperativa que reuneixen les condicions per tenir la condició d'iniciativa social.

II. Condició de cooperativa com a entitat sense ànim de lucre

Als efectes de concursos públics, de contractació amb ens públics, de beneficis fiscals, de subvencions i, en general, de tota altra mesura de foment que hi sigui aplicable, tenen la mateixa condició que la resta d'entitats sense ànim de lucre, les cooperatives en els estatuts socials de les quals s'especifiqui expressament els aspectes següents:

Aspecte	Condició de cooperativa sense ànim de lucre
Excedents no repartibles	Els excedents de lliure disposició, un cop ateses les dotacions als fons obligatoris, no es distribueixen entre els socis, sinó que es destinen, mitjançant una reserva estatutària irrepartible, a l'activitat que els estatuts estableixin com a pròpia de la cooperativa. A aquesta reserva es podran imputar totes les pèrdues.
Càrrecs no remunerats	Els càrrecs de membre del consell rector i els de la intervenció de comptes no són remunerats, sens perjudici que les persones que els ocupen puguin ésser rescabaldades de les despeses originades en l'exercici del càrrec. Per raons de consideració fiscal com a entitat de caràcter social a efectes d' IVA, es recomana fer constar en els estatuts que: els càrrecs de presidència o representació legal són gratuïts i no tenen cap interès en els resultats econòmics de l'explotació, ni per ells mateixos ni mitjançant cap persona interposada.
Límit als interessos a pagar al capital	Les aportacions de les persones sòcies al capital social, tant obligatòries com voluntàries, no poden meritjar un interès superior al legal del diner, sens perjudici de les actualitzacions corresponents.
Límit a les retribucions del treball	La retribució dels socis treballadors o, si escau, del personal que treballi per compte d'altri no poden superar el 150% de les retribucions que, en funció de l'activitat i categoria professional, estableix el conveni col·lectiu aplicable al personal assalariat del sector i de la zona corresponents.

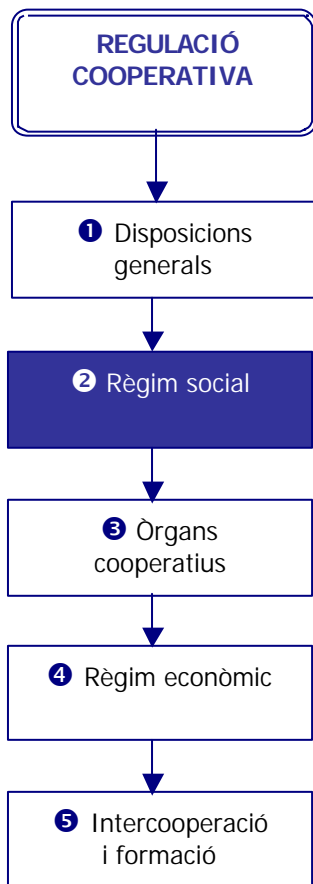
Els fundadors de les cooperatives sense ànim de lucre també han de manifestar en l'escriptura pública corresponent als acords de constitució que la societat reuneix les condicions per tenir aquesta condició.

III. Aplicació de les normes de treball associat

En el cas de **cooperatives d'ensenyament** que només associïn personal docent i personal no docent, s'apliquen les normes de treball associat.

També s'apliquen les normes de treball associat a les activitats de treball dutes a terme per les **cooperatives mixtes** de consumidors i usuaris i de treball associat, i en general a totes les cooperatives mixtes que compleixin, entre altres finalitats, les pròpies de la classe de treball associat, i a totes les que incorporen socis de treball.

Unitat didàctica 2. Règim social

1. Els socis cooperativistes

I. Diverses classes de socis

- a) **Socis treballadors.** Aporten el seu treball a l'activitat econòmica de la cooperativa.
- b) **Socis excedents:** són socis treballadors que deixen de treballar temporalment per causa justificada. A l'assemblea només tenen dret de veu. No poden formar part dels òrgans rectors ni percebre retorn cooperatiu.
- c) **Socis col·laboradors:** no aporten treball a la cooperativa, però hi poden col·laborar aportant capital, experiència, clients, etc. Poden ser persones físiques o jurídiques.

A l'assemblea cada col·laborador té un vot, però sumats no poden superar el 40% dels vots socials. Poden formar part del consell rector, però la major part de membres d'aquest òrgan han de ser socis treballadors.

Se'ls pot atribuir fins al 45% dels excedents, en proporció a l'aportació pagada, cas en el qual també es fan càrrec de les pèrdues proporcionalment, fins al límit de llur aportació.

II. Requisits per a l'admissió

L'admissió s'ha de sol·licitar per escrit al consell rector, que ha de respondre en un termini màxim de 2 mesos. Només es pot denegar si no es compleixen els requisits establerts als estatuts, com ara la impossibilitat d'oferir treball al sol·licitant. L'acord del consell rector es pot recórrer davant l'assemblea en el termini d'un mes.

Per ser soci treballador d'una cooperativa de treball s'ha de ser major d'edat civil i acceptar els estatuts socials i les altres normes de funcionament de la cooperativa.

El nou soci ha de fer l'aportació al capital que sigui obligatòria segons els estatuts o l'assemblea general. Com a mínim un 25% s'ha de pagar en el moment de l'ingrés.

Els estatuts **poden** establir per als socis treballadors:

- a) **Altres requisits objectius necessaris per ser admesos**, sempre dins del criteri general de no discriminació: titulacions acadèmiques, habilitacions professionals, etc.

b) Un **període de prova** de fins a un any, durant el qual la cooperativa o el soci poden donar per acabada la relació en qualsevol moment. Els socis "a prova" tenen els drets d'informació establerts per a tots els socis i dret de veu a l'assemblea general. No participen en els resultats positius o negatius de l'exercici econòmic.

c) Un **període mínim de permanència obligatòria** a la cooperativa, no superior a cinc anys, durant el qual, si el soci causa baixa voluntàriament, pot ser sancionat.

III. Baixa de socis

La qualificació de la baixa i els seus efectes és una competència del consell rector, i les seves decisions es poden recórrer davant l'assemblea general en el termini d'un mes. La baixa d'un soci pot tenir la consideració de **voluntària**, **obligatòria** o d'**expulsió**.

Tipus de baixa	Característiques
Voluntària	<p>El soci pot donar-se de baixa voluntàriament en qualsevol moment. Els estatuts, a més d'establir la necessitat de complir un període mínim de permanència obligatòria a la cooperativa, poden establir també que el soci que vulgui causar baixa voluntària hagi d'avisar amb temps. Aquest temps, conegut com a "preavis", s'estableix en els estatuts i no pot ser superior a nou mesos.</p> <p>Els estatuts han d'establir els supòsits de baixa voluntària justificada. Generalment s'entén que la baixa és justificada quan s'observa el "preavis" i el període mínim de permanència. Si es planteja un supòsit no especificat als estatuts socials, el consell rector, segons les circumstàncies del cas, pot considerar la baixa com a no justificada i aplicar una sanció econòmica.</p>
Obligatòria	<p>Els socis causen baixa obligatòriament quan perden els requisits establerts als estatuts socials per ser soci de la cooperativa.</p> <p>Per causes econòmiques, organitzatives, tècniques o de força major, que comprometen la viabilitat de la cooperativa, l'assemblea pot acordar que una part dels socis treballadors causin baixa obligatòria. Els estatuts poden establir altres supòsits de baixa obligatòria</p>
Expulsió	<p>Els socis poden ser expulsats de la cooperativa per la comissió d'una falta molt greu establerta als estatuts, prèvia la instrucció d'un procediment sancionador, en el qual el soci s'ha pogut defensar i ser escoltat abans que el consell rector n'acordi l'expulsió.</p> <p>L'acord del consell rector de sancionar un soci amb l'expulsió es pot recórrer davant l'assemblea general en el termini d'un mes. L'assemblea, amb audiència prèvia de l'interessat o del seu representant, acordarà ratificar l'expulsió o deixar-la sense efecte.</p>

IV. Drets dels socis

Com a mínim el soci ha de tenir els **drets** següents:

- Participar amb el seu treball en l'activitat de la cooperativa.
- Elegir i ser elegit per formar part dels òrgans rectors.
- Participar amb veu i vot a l'assemblea general i als altres òrgans dels quals formi part.

- d) Rebre informació sobre allò que afecti els seus interessos econòmics i socials.
- e) Participar en els excedents, si n'hi ha, segons el que estableixin els estatuts (llevat de les cooperatives d'iniciativa social o sense ànim de lucre).
- f) Percebre la seva aportació en cas de baixa, actualitzada si escau.
- g) Els altres drets que figurin als estatuts socials o que es derivin d'acords vàlids de l'assemblea general.

Uns dels drets remarcat especialment per la llei és el **dret d'informació**: tot soci o sòcia té el dret de rebre informació sobre allò que afecti els seus drets econòmics i socials.

En concret té dret a rebre una còpia dels estatuts, dels reglaments de règim intern i dels acords que l'afectin; a examinar els llibres socials de la cooperativa i sol·licitar-ne certificacions; i a rebre qualsevol informe o aclariment sobre la marxa de la cooperativa i sobre els seus propis drets econòmics i socials.

Des de la convocatòria de l'assemblea general ordinària, els socis han de poder examinar en el domicili social els documents corresponents a l'ordre del dia, i rebre còpia dels documents i ampliacions de tota la informació que considerin necessària i que tingui relació amb els punts de l'ordre del dia, sempre que ho sol·licitin per escrit, com a mínim cinc dies abans de la sessió.

Els socis a prova, els socis col·laboradors i els socis excedents tenen els mateixos drets que els socis treballadors, amb els límits propis establerts per a cadascuna d'aquestes relacions societàries amb la cooperativa.

V. Deures dels socis

Els socis tenen, com a mínim, els **deures** següents:

- a) Realitzar la seva aportació de treball d'acord amb les normes establertes a la cooperativa.
- b) Complir les obligacions econòmiques que els corresponguin.
- c) Assistir a les reunions de les assemblees i dels altres òrgans a què siguin convocats.
- d) Acceptar els càrrecs socials, llevat causa justificada apreciada per l'assemblea general, per no fer-ho.
- e) Complir els acords vàlidament adoptats pels òrgans de govern.
- f) No dedicar-se a activitats que puguin competir amb les de la cooperativa, ni col·laborar amb qui n'efectui, llevat d'autorització expressa del consell rector o de l'assemblea general.
- g) Participar en activitats de formació i intercooperació.
- h) Guardar secret sobre les dades de la cooperativa la divulgació de les quals pugui suposar un perjudici.

Els deures dels socis a prova, excedents i col·laboradors són els mateixos que els dels socis treballadors, adaptats a les característiques pròpies a seva relació societària amb la cooperativa.

VI. Faltes i sancions

Els estatuts han d'establir quins incompliments de les obligacions dels socis seran considerats **faltes** sancionables, classificant-les com a lleus, greus o molt greus. També han d'assenyalar quines **sancions** es podran imposar per les faltes comeses.

El consell rector acorda sobre faltes i sancions a través dels **expedients sancionadors**. Abans d'imposar una sanció, ha de donar al soci un termini d'entre 10 i 15 dies per ser escoltat i defensar-se. L'acord de sanció del consell rector es pot recórrer davant l'assemblea general en el termini d'un mes.

Els estatuts poden establir el nomenament d'un **instructor o instructora** que col·labori amb el consell rector en la tramitació dels expedients sancionadors.

2. La regulació del treball cooperatiu

I. Les normes de treball dels socis i sòcies

Han de figurar en els estatuts socials i/o ser objecte d'un **reglament de règim intern** aprovat per l'assemblea amb el vot favorable dels 2/3 dels assistents a la reunió.

El reglament pot regular qualsevol matèria vinculada al treball dels socis treballadors: l'organització del treball, descansos, festes, vacances, permisos, categories, bestretes laborals (retribució que percep el cooperativista pel seu treball), etc.

El treball dels cooperativistes no està subjecte a la legislació laboral. És una relació societària i no laboral, que **es considera temporalment indefinida** (subjecta a baixa voluntària, obligatòria o expulsió) i que **es pot establir a temps complet o parcial**.

Els cooperativistes estan subjectes a les normes laborals següents: les relatives a treballs nocturns, insalubres, penosos, nocius o perillosos; les que regulen el règim corresponent de seguretat social; les de prevenció de riscos laborals, i les que regulen les causes legals de suspensió i excedència.

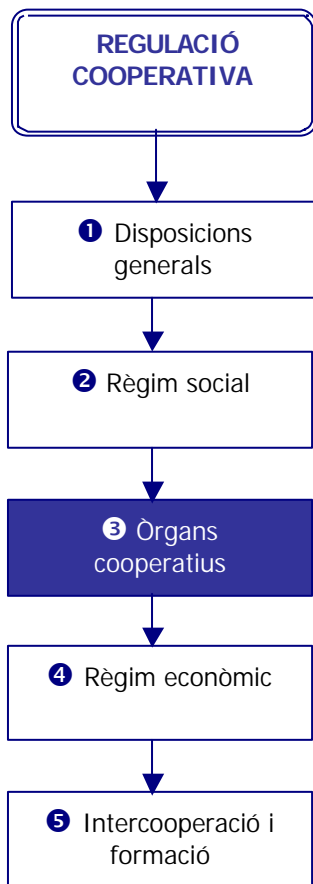
En els estatuts ha de figurar el règim de la seguretat social a què s'adscriuran els socis, optant entre el **règim general** (amb cobertura de totes les contingències, llevat de les corresponents al Fons de Garantia Salarial) i el **règim especial de treballadors autònoms**. Aquesta opció estatutària afectarà tots els socis i les sòcies i no podrà modificar-se fins passats cinc anys des que es va adoptar.

II. Límits a la contractació

El nombre d'hores l'any fetes pels treballadors no socis, **no pot superar** el 30% del total d'hores fetes pels socis i sòcies treballadors, exceptuant-se del càlcul:

- a) Els treballadors integrats a la cooperativa per subrogació legal i els que s'incorporin a activitats sotmeses a la dita subrogació.
- b) Els treballadors que substitueixin socis treballadors en situació d'excedència o d'incapacitat laboral temporal o gaudint de permís per maternitat o paternitat, adopció o acolliment, exercint un càrrec públic o complint un deure públic de caràcter inexcusable.
- c) Els treballadors de centres de treball de titularitat pública que presten serveis a les administracions públiques o a les entitats que coadjuvin a l'interès general.
- d) Els treballadors amb contractes de treball en pràctiques, per a la formació o per obra o servei determinats.
- e) Els treballadors contractats segons les disposicions de foment de l'ocupació de persones amb discapacitats físiques o psíquiques.

Unitat didàctica 3. Òrgans cooperatius

1. La gestió democràtica de la cooperativa

I.- L'assemblea general

L'assemblea general és el màxim òrgan d'expressió de la voluntat social. Els seus acords són obligatoris per a tots els socis. Pot decidir sobre qualsevol assumpte no delegat en un altre òrgan.

a) Convocatòria

L'assemblea és convocada pel consell rector mitjançant una comunicació als socis realitzada com ho determinin els estatuts. En tot cas s'ha de publicar un anunci en el domicili social.

La comunicació als socis s'ha de realitzar amb una antelació mínima de quinze dies i màxima de trenta de la data prevista de reunió, indicant amb claredat els assumptes a tractar, així com la data, el lloc i l'hora de celebració, en primera i segona convocatòria.

L'assemblea es reunirà vàlidament en primera convocatòria quan hi assisteixin més de la meitat dels vots socials, i en segona convocatòria sigui quin sigui el nombre de vots socials assistents.

Tant la convocatòria com l'assemblea es poden fer per mitjans telemàtics.

Quan tots els socis es troben reunits sense convocatòria prèvia, poden decidir, si cap d'ells no s'hi oposa, constituir-se en **assemblea universal** i tractar l'ordre del dia que creguin convenient.

Hi ha dos tipus d'assemblea general: **ordinària** i **extraordinària**

Tipus	Característiques
Ordinària	Es reuneix dins dels sis mesos següents al tancament de l'exercici econòmic. Examina la gestió duta a terme pel consell rector i acorda sobre l'aprovació dels comptes anuals i l'aplicació dels resultats. Si el consell rector no la convoca, qualsevol soci o sòcia pot sol·licitar la convocatòria judicial.
Extraordinària	Es convoquen quan el consell rector ho creu convenient, i també quan, amb indicació dels assumptes a tractar, li ho sol·liciten la intervenció de comptes o el 10% dels socis. Si no la convoca en el termini d'un mes, els peticionaris poden sol·licitar la convocatòria judicial.

L'assemblea general és presidida per la presidència del consell rector o, si no hi és, per la persona que n'exerceix les funcions d'acord amb els estatuts, o per la persona que la mateixa assemblea elegeixi. El secretari o secretària és el del consell rector o, si no hi és, la persona que sigui elegida per l'assemblea.

d) *Adopció d'acords*

Cada soci té dret a un vot. Els **socis a prova** i els **excedents** no tenen dret de vot; el vot dels **socis col·laboradors** no pot superar en cap cas el 40% del total de vots socials. Els estatuts poden establir el vot per representant, però cada representant només pot tenir un vot delegat.

L'assemblea general adopta els seus acords per les majories següents:

Majoria	Acords
Majoria simple	Els vots a favor superen els vots en contra. Ordinàriament els acords s'adopten per majoria simple, llevat quan els estatuts o la llei estableixin majories superiors. En cap cas no es poden establir majories obligatòries superiors als 2/3 dels vots socials de la cooperativa. S'acorden per majoria simple, entre d'altres: la gestió dels òrgans socials, els comptes anuals, l'aplicació dels excedents, la imputació de pèrdues, l'admissió d'aportacions voluntàries, etc.
Majoria reforçada	Els acords més transcendents requereixen una majoria reforçada , com a mínim del vot favorable de les 2/3 parts dels vots assistents. S'acorden amb aquesta majoria: les normes de treball (reglament de règim intern), la dissolució, les noves aportacions obligatòries, la modificació dels estatuts i en general aquells acords que impliquin una modificació substancial de la cooperativa.
Votació majoritària	Els membres del consell rector i de la intervenció de comptes són escollits per l'assemblea general per votació majoritària . Surten escollits aquells que obtenen un major nombre de vots mitjançant el procediment electoral establert als estatuts socials
Altres supòsits	L'assemblea general pot cessar en qualsevol moment tots o alguns dels membres del consell rector o de la intervenció de comptes, per votació secreta i amb la majoria favorable de la meitat més un dels vots dels assistents , si constava aquest assumpte a l'ordre del dia de la convocatòria, o la majoria de la meitat més un dels vots socials de la cooperativa si no hi constava.

Els acords són executius des de la data que determini l'assemblea o, si més no, des de la data en què aquesta ha tingut lloc, sempre que figurin en actes aprovades. Alguns acords –constitució, modificació dels estatuts, dissolució, o nomenament de membres del consell rector, etc.– són executius quan queden inscrits en el Registre de Cooperatives.

e) *Acta de l'assemblea*

En l'acta de la sessió, signada per qui n'hagi ocupat la presidència i la secretaria, han de constar el lloc i la data de la reunió, la llista d'assistents, si té lloc en primera o segona convocatòria, un resum dels assumptes tractats, les intervencions que s'hagi demanat que constin en acta, els acords adoptats i els resultats de les votacions.

L'acta pot ser aprovada un cop s'hagi aixecat la sessió o dins un termini de quinze dies, per qui l'ha presidida i per dues persones que hagin estat designades com a interventores de l'acta en l'assemblea. **A continuació de l'aprovació s'ha d'incorporar al llibre d'actes corresponent.**

II. El consell rector

És l'òrgan de representació i govern de la cooperativa, que gestiona l'empresa i exerceix, quan escau, el control permanent i directe de la direcció o gerència. Estableix les directrius generals d'actuació, d'acord amb la política fixada per l'assemblea general.

a) Composició

Està format, **com a mínim, per tres socis** elegits per l'assemblea general per un període determinat **no superior a cinc anys**, llevat de reelecció. Els estatuts socials han d'indicar almenys el nombre mínim de membres i la durada del càrrec.

La **major part** dels membres **han de ser socis treballadors**. La resta poden ser socis col·laboradors. Els **socis a prova** i els **socis excedents** no poden formar-ne part.

En les **cooperatives formades per només tres socis** tots ells són alhora consell rector i assemblea. Les actes han d'indicar si s'han reunit en qualitat de consell rector o d'assemblea. Un cop exhaurit el termini de vigència del càrrec, han de fer una redistribució de càrrecs, sens perjudici que s'acordi la reelecció.

b) Règim de funcionament

El consell rector té totes **les facultats legals per gestionar l'empresa cooperativa**.

Les seves deliberacions només són vàlides quan hi assisteixen més de la meitat dels seus membres, i els acords s'adopten per **majoria absoluta dels assistents** (quan voten a favor més de la meitat dels assistents). En cas de no assistència, un membre del consell rector pot concedir la representació a un altre membre, que no en pot representar més d'un. **Es pot disposar que el vot de la presidència sigui diriment en cas d'empat.**

Els membres del consell rector no perceben retribució pel seu càrrec, llevat que realitzin tasques de gestió directa. Les despeses que els originin l'exercici del càrrec són per compte de la cooperativa.

Els membres del consell rector responen solidàriament, davant la cooperativa, dels socis i dels creditors socials, dels danys que causin per actes contraris a la llei o als estatuts socials o per actes duts a terme sense la diligència amb què han d'exercir el càrrec.

c) Càrrecs

Els estatuts han de determinar si la **distribució dels càrrecs** del consell rector correspon a l'assemblea o al mateix consell rector. Un dels càrrecs del consell rector ha de ser el de **presidència**, que té atribuïda la representació legal de la cooperativa i en presideix els òrgans socials.

Al consell rector també hi haurà els altres càrrecs que determinin els estatuts socials, com ara el de **secretaria**, que té com a funció principal certificar amb la seva signatura

els acords adoptats pel consell rector, o el de **vicepresidència**, que substitueix a la presidència en cas d'absència, etc.

III. La direcció empresarial de la cooperativa

El consell rector pot **delegar** les facultats relacionades amb la gestió empresarial en un dels seus membres o en més d'un. En tot cas, el consell rector **conserva sempre** les facultats necessàries per fixar les directrius generals d'actuació, **controla directament** la gestió empresarial delegada, **presenta** a l'assemblea general els comptes anuals i **autoritza** la prestació d'avalis o fiances a favor d'altres persones.

L'assemblea general pot acordar d'instituir una **gerència o direcció** encarregada de la gestió ordinària de l'empresa cooperativa, d'acord amb el que es disposi en els estatuts socials, i sens perjudici de les competències i facultats del consell rector.

IV. Interventors de comptes

A les cooperatives de més de tres socis, l'assemblea ha d'elegir, per votació majoritària, **entre un i tres** interventors de comptes que exerciran el càrrec durant un període **d'entre un i cinc anys**.

Els interventors tenen dret a comprovar en tot moment la documentació de la cooperativa, i han de presentar un informe sobre els documents comptables que s'han de sotmetre a l'aprovació de l'assemblea.

L'exercici del càrrec és gratuït, però les despeses són a compte de la cooperativa. En cas necessari l'assemblea pot autoritzar l'assessorament extern de l'interventor.

La condició d'interventor **és incompatible** amb la de membre del consell rector o de la direcció o la gerència, i no hi pot tenir parentiu fins al quart grau de consanguinitat o el segon d'afinitat, llevat, en aquest darrer cas, que l'assemblea ho autoritzi expressament.

V. Impugnació d'acords socials

Els acords de l'assemblea o del consell rector contraris a la llei o als estatuts, o que lesionin, en benefici d'un soci, o de terceres persones, els interessos de la cooperativa, poden ser impugnats pel procediment establert a la Llei de cooperatives.

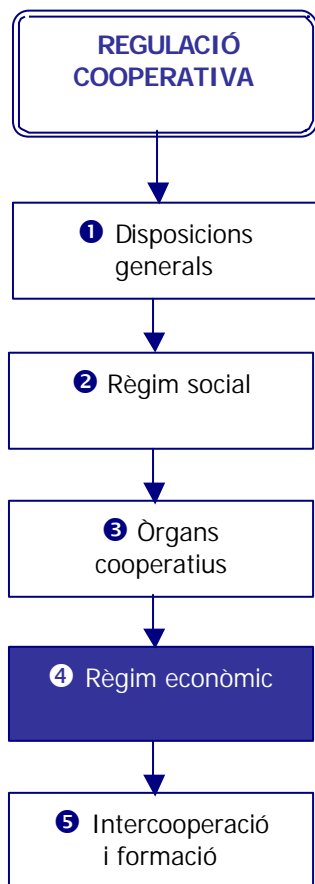
2. Documentació social

Les cooperatives han de portar una comptabilitat ajustada al que disposa el Codi de comerç, la Llei de cooperatives i la normativa comptable, i dur en ordre i al dia els llibres següents: registre de socis i llurs aportacions socials; el llibre d'actes de l'assemblea general i del consell rector; i el llibre d'inventaris i balanços i el llibre diari, que són propis de la comptabilitat.

Abans del seu ús, els llibres esmentats han d'ésser habilitats pel Registre de Cooperatives.

La documentació social es pot realitzar amb mitjans informàtics. En aquest cas, els registres han d'ésser relligats correlativament per formar els llibres obligatoris, que han de ser legalitzats pel Registre de Cooperatives en els sis mesos següents al tancament de l'exercici.

Unitat didàctica 4. Règim econòmic

1. Participació econòmica dels socis

I. Règim de responsabilitat dels socis pels deutes socials

Els socis han de respondre dels deutes socials d'una manera limitada a les aportacions subscriïdes, tant si han estat pagades com si no.

Els estatuts poden ampliar aquest límit de responsabilitat a una quantitat superior, o no establir-hi cap limitació.

II. Capital social

La cooperativa s'ha de constituir amb el capital social mínim íntegrament desemborsat que estableixin els estatuts socials, que no pot ser en cap cas inferior a 3.000 euros.

El capital de la cooperativa és aportat pels socis i les sòcies i està format per les seves aportacions obligatòries i voluntàries.

Les aportacions poden ésser dineràries o consistir en béns o drets patrimonials susceptibles de valoració econòmica.

III. Aportacions obligatòries i voluntàries

Els estatuts socials han de fixar l'aportació obligatòria per adquirir la condició de soci treballador i de soci col·laborador, que s'ha de fer efectiva **almenys en un 25%** en el moment en què es produeix l'alta com a soci. La resta s'ha de pagar de la manera com estableixin els estatuts socials o l'assemblea general.

L'assemblea general, **per majoria de les dues tercers parts dels vots socials dels assistents**, pot acordar l'exigència de noves aportacions obligatòries.

L'assemblea fixa anualment la quantia de l'**aportació obligatòria dels nous socis**, que llevat del cas dels socis col·laboradors, no pot excedir del valor de les aportacions obligatòries dels socis més antics, actualitzades segons l'índex de preus al consum, ni pot ésser inferior a l'import mínim escripturat de les dites aportacions.

El consell rector pot reclamar al soci que no faci l'aportació obligatòria en el termini establert, a més del compliment de l'obligació, l'abonament de l'interès legal i dels danys i perjudicis causats per la morositat, o aplicar les seves aportacions voluntàries al desemborsament de les aportacions obligatòries.

Els socis disconformes amb l'acord d'exigència de noves aportacions obligatòries poden sol·licitar la seva baixa voluntària justificada per aquesta causa.

L'assemblea pot acordar l'admissió d'**aportacions voluntàries** dels socis. En aquest cas, només seran realitzades pels socis que vulguin.

Els estatuts han d'establir si les aportacions meriten un interès no superior al tipus d'interès legal del diner incrementat de sis punts, llevat del cas de les **cooperatives d'iniciativa social**, en què no es pot excedir l'interès legal.

IV. Dret de reemborsament de les aportacions dels socis en cas de baixa

Quan un soci es dona de baixa de la cooperativa per qualsevol causa, **té dret a percebre el valor de les seves aportacions**.

De les aportacions realitzades pel soci o la sòcia, estimades segons el balanç aprovat de l'exercici en què causa baixa, s'hi ha de **deduir** les pèrdues de l'exercici i d'exercicis anteriors que li siguin imputables, les previsions de pèrdues de l'exercici en curs i els deutes i responsabilitats del soci davant la cooperativa.

En cas de **baixa voluntària no justificada o d'expulsió**, el consell rector pot deduir de l'import a retornar la quantitat establerta en els estatuts socials (per exemple, fins a un 10% en cas de baixa voluntària no justificada i fins a un 30% en cas d'expulsió).

Els socis que es donen de baixa, una vegada fixat l'import de les aportacions que s'han de reemborsar, continuen essent responsables davant la cooperativa, durant cinc anys, per les obligacions que aquesta hagi contret abans de la data de la seva baixa.

El **pagament** de les bestretes meritades i, si escau, dels retorns acordats, s'ha d'efectuar immediatament, llevat de pacte en contrari; però el pagament de les aportacions s'ha de fer en el termini que es fixi de mutu acord, o si no és així, en el termini que assenyali el consell rector, que no pot ésser mai superior als cinc anys des de la data de la baixa, amb dret a percebre, per la part ajornada, l'interès legal del diner més dos punts.

Els socis treballadors que causen **baixa obligatòria** per un acord de l'assemblea general fonamentat en causes econòmiques, tècniques, organitzatives, de producció o de força major, tenen dret al reemborsament immediat del valor de llurs aportacions voluntàries i al reemborsament del valor de les obligatòries en el termini màxim de dos anys.

V. Criteris d'aplicació dels resultats

a) Aplicació dels excedents: fons obligatoris i destinació de l'excedent disponible

En primer lloc es destinen a **compensar les pèrdues d'anys anteriors**. Si un cop realitzada aquesta compensació encara queda excedent, es destina:

1. Almenys el 30% al Fons de reserva obligatori, que no es pot repartir entre els socis ni en cas de dissolució de la cooperativa, i té la finalitat de consolidar-la econòmicament.

També es destinen a aquest fons el 50% dels excedents procedents de la regularització de balanços i el 100% dels procedents de les plusvàlues obtingudes per l'alienació dels elements de l'immobilitzat material o immaterial destinats a l'activitat cooperativa.

Finalment es destinen al Fons de reserva obligatori el 50% dels resultats que la llei considera **extracooperatius**: els obtinguts de l'activitat cooperativitzada duta a terme per treballadors no socis per sobre dels límits legals de contractació; els provinents d'activitats econòmiques o fonts alienes a les finalitats de la cooperativa; els derivats d'inversions o participacions en societats que no duen a terme activitats relacionades amb les de la cooperativa, i les plusvàlues obtingudes per l'alienació d'elements de l'immobilitzat material o immaterial no destinats al compliment de l'objecte social.

2. Almenys el 10% al Fons d'educació i promoció cooperatives, que es destina a la formació, al foment i difusió del cooperativisme i a l'atenció a objectius d'incidència social i de lluita contra l'exclusió social.

3. L'excedent disponible un cop compensades les pèrdues, dotats els fons esmentats, i satisfets els impostos exigibles, es pot destinar, segons ho decideixi l'assemblea general:

- **A retorn cooperatiu del socis**, que es pot incorporar al capital social amb l'increment corresponent a la part de cadascú. També es pot pagar directament als socis després de l'aprovació del balanç de l'exercici. **Les cooperatives d'iniciativa social i les que tenen la consideració de cooperatives sense ànim de lucre** no poden destinar excedents a retorn cooperatiu. Han d'aplicar aquests excedents a dotar una reserva irrepatriable destinada a l'activitat pròpia de la cooperativa.
- **A crear fons de reserva voluntaris**, repatriables o irrepatriables, amb les finalitats que estableixi la mateixa cooperativa.

El retorn cooperatiu, tant si s'incorpora al capital social de cada soci com si es paga directament a aquest soci, **s'ha d'acreditar en proporció al treball aportat a la cooperativa**.

b) Imputació de pèrdues:

1. Totes les pèrdues es poden imputar als fons de reserva voluntaris que l'assemblea hagi decidit constituir amb els excedents no distribuïts entre els socis. En el cas de les cooperatives d'iniciativa social i en el de les que no tenen ànim de lucre, totes les pèrdues es poden imputar a la reserva irrepatriable.

2. També fins al 50% de les pèrdues es poden imputar al Fons de reserva obligatori. En aquest cas, no es poden distribuir retorns cooperatius fins que aquest fons hagi recuperat la quantia d'abans d'haver-lo utilitzat.

3. Les pèrdues que no es puguin compensar amb els Fons de reserva s'han d'imputar:

- **Als socis, en proporció al treball que han aportat a la cooperativa**, no en proporció al capital aportat. Aquestes pèrdues s'han de satisfer dins de l'exercici següent a aquell en què s'hagin produït, mitjançant deduccions en les aportacions.
- **També es poden satisfer amb càrrec a futurs resultats positius que puguin produir-se en els quinze exercicis següents.** Un cop passat aquest termini, les pèrdues que quedin per compensar, han de ser satisfetes directament pel soci en el termini d'un mes, si no és que s'insta la fallida de la cooperativa o s'acorda l'increment de les aportacions socials.

2. La dissolució i liquidació de la cooperativa

Les cooperatives es poden dissoldre per les causes següents:

- a) Finalització de l'objecte social o impossibilitat de realitzar l'activitat pròpia de la cooperativa, o paralització d'aquesta sense causa justificada
- b) Per acord de dissolució adoptat per l'assemblea general amb els vots a favor de les 2/3 parts dels cooperativistes assistents a la reunió.
- c) La reducció del nombre de cooperativistes a menys de tres, si es manté durant més d'un any.
- d) La reducció de la xifra de capital per sota del mínim establert a la Llei de cooperatives (3.000 euros) o als estatuts socials, si es manté durant més de sis mesos
- e) Qualsevol altra causa legal o prevista en els estatuts socials

Si es produeix alguna causa de dissolució i l'assemblea general no l'acorda, els membres del consell rector, qualsevol soci o sòcia o qualsevol altra persona que tingui la condició d'interessada pot sol·licitar-ne la dissolució judicial.

Quan l'assemblea adopta l'acord de dissolució i liquidació, el consell rector, la direcció i la intervenció de comptes, si n'hi ha, cessen en les funcions respectives.

L'assemblea que acorda la dissolució n'ha de nomenar els liquidadors, en nombre senar, preferentment entre els socis. Si cap d'aquests no volgués acceptar el càrrec, els ha de nomenar entre persones que no siguin sòcies. Si l'assemblea no nomena liquidadors, els membres del consell rector adquireixen automàticament aquesta condició.

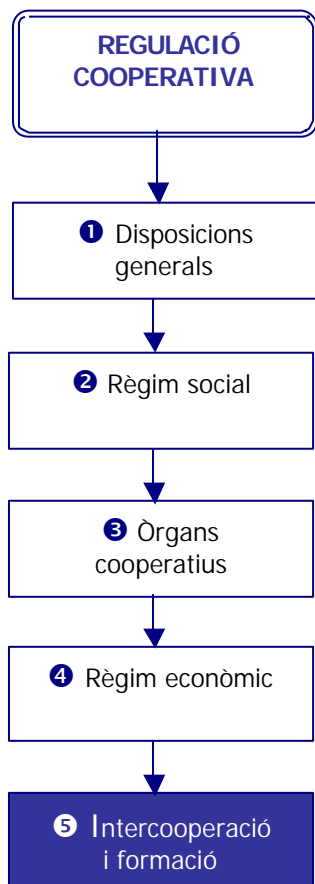
Els liquidadors tenen facultats suficients per dur a terme la **liquidació de la cooperativa. En un termini màxim de tres anys hauran d'adjudicar l'haver social, procedint segons l'ordre següent:**

- a) **Pagar els deutes socials.**
- b) **Reintegrar als socis el valor de llurs aportacions al capital social.**
- b) Aplicar o distribuir els **fons de reserva voluntaris** d'acord amb el que estableixin els estatuts socials.
- c) **Aplicar el sobrant**, si n'hi ha, al fons d'educació i promoció cooperatives perquè sigui transferit a l'entitat federativa a la qual la cooperativa estigui associada. Si no està federada, l'assemblea general ha de decidir a quines entitats federatives de cooperatives de Catalunya s'ha de destinar l'import d'aquests fons, sempre a fi que sigui utilitzat amb les finalitats esmentades. Si l'assemblea general no ho fa, el fons s'ha de destinar a la Confederació de Cooperatives de Catalunya.

L'incompliment dels preceptes legals relatius a la liquidació de cooperatives constitueixen una **falta molt greu** sancionable pel Govern de la Generalitat amb multa de fins a 60.000 euros, amb responsabilitat personal i solidària dels liquidadors.

Un cop acabada la liquidació, els liquidadors n'han de fer el balanç final, que ha d'ésser sotmès a l'aprovació de l'assemblea general. Un cop aprovat el balanç, els liquidadors han de fer efectiva l'adjudicació de l'haver social i han de sol·licitar, en el termini de quinze dies, la cancel·lació dels assentaments referents a la societat liquidada en el Registre de Cooperatives i dipositar-hi els llibres i els documents relatius al tràfic de la cooperativa.

Unitat didàctica 5. Intercooperació i formació

1. La cooperació entre cooperatives

Els estatuts socials han de recollir els criteris per determinar el compromís de participació intercooperativa.

Poden determinar, per exemple, a quina federació de les existents a Catalunya s'adscriurà la cooperativa, o establir que aquest acord l'adoptarà l'assemblea general, que és qui en té la competència segons la Llei de cooperatives.

La cooperació entre cooperatives és la manera més idònia per enfortir cadascun dels projectes d'empresa cooperativa, per això les cooperatives tendeixen a agrupar-se les unes amb les altres.

Les cooperatives es poden vincular a altres cooperatives o a terceres persones mitjançant els acords, convenis, pactes o contractes que considerin convenients. La Llei de cooperatives regula les formes més habituals d'aquesta col·laboració.

I. Cooperatives de segon grau

La seva finalitat és completar, promoure, coordinar, reforçar o integrar l'activitat econòmica de les entitats que en són membres.

Els seus socis poden ser les cooperatives de primer grau o tota entitat o persona jurídica, pública o privada, i també és socis col·laboradors. En tot cas, les cooperatives que en són sòcies tenen en tot moment i en tots els òrgans, com a mínim, la meitat dels vots socials. ***Han d'estar integrades per un mínim de dues persones jurídiques, una de les quals, almenys, ha d'ésser una cooperativa.***

II. Grups cooperatius

S'entén per grup cooperatiu el conjunt format majoritàriament per diverses societats cooperatives i l'entitat cap de grup, que necessàriament ha d'ésser una cooperativa que exerceix facultats o emet instruccions de gestió, administració o govern, que són de compliment obligat per a les entitats agrupades, de manera que es produeix una unitat de decisió en l'àmbit d'aquestes facultats.

III. Convenis intercooperatius

S'entén que són convenis intercooperatius tots els pactes que, derivats de l'establiment de relacions entre cooperatives, permeten oferir els béns i serveis d'unes cooperatives als socis de les altres sense més restriccions que les que pugin derivar de la singularitat o complexitat de les operacions cooperatives ofertes, dels estatuts socials o de les disposicions legals.

IV. Federacions de cooperatives

Les cooperatives constitueixen federacions amb la finalitat de representar, defensar i promoure llurs interessos. La Federació de Cooperatives de Treball agrupa les cooperatives de treball que duen a terme la seva activitat a Catalunya.

La Llei de cooperatives atribueix a les federacions de cooperatives la representació pública i defensa dels interessos generals de les cooperatives del sector d'activitat o branca corresponent davant l'administració pública o qualsevol altra persona física o jurídica.

També tenen com a funció la promoció del cooperativisme i l'organització de serveis d'assessorament i assistència que siguin convenients per als interessos de les cooperatives associades i dels socis que les integren.

VI. La Confederació de Cooperatives de Catalunya

Està integrada per les federacions de cooperatives i és l'òrgan màxim de representació de les cooperatives. Li correspon la representació pública del cooperativisme, de manera que pot exercir les accions legals pertinents. També té com a funció la promoció del cooperativisme i l'organització de serveis d'interès comú per a les cooperatives.

2. El foment de la formació

Els estatuts socials han de recollir els criteris per concretar el compromís cooperatiu de foment de la formació, o com a mínim la voluntat de complir aquest compromís.

Les cooperatives han de promoure la formació dels seus socis i treballadors, tant a nivell professional i de gestió com a nivell cooperatiu, ja que no és possible desenvolupar la cooperativa sense un nivell de consciència i de responsabilitat social adequades per tal de comprendre i comprometre's amb el pensament i l'acció cooperatives.

A més d'aquest compromís general, l'assemblea general ha de fixar les línies bàsiques d'aplicació del fons d'educació i promoció cooperatives i informar sobre la seva aplicació en els comptes anuals, que cal dipositar en el Registre de Cooperatives.

Aquest fons s'ha d'aplicar, entre d'altres, als objectius formatius de la cooperativa, i pot ser aportat, totalment o parcialment, a una federació de cooperatives, a cooperatives de segon grau i a entitats públiques o privades que tinguin per objecte la realització de fins propis d'aquesta reserva.

**Aquest document ha estat elaborat per Xavier Gallofré i Miralles
per encàrrec de la Federació de cooperatives de Treball de Catalunya
Barcelona, desembre de 2003**

**Cooperatives de Treball
de Catalunya**

Pg. de Gràcia, 6, 2n 2a, 08007 Barcelona

tel. 93 318 81 62

federacio@cooperativestrellball.coop

www.cooperativestrellball.coop